

เทศน์เช้า วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ ตั้งใจฟังธรรมๆ เพราะเราฟังธรรมเพื่อจะประพฤติปฏิบัติธรรม เราเป็นลูกศิษย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกนะ ให้ปฏิบัติบูชาเราเถิดๆ การประพฤติปฏิบัตินั้นเหมือนการกินการอยู่ การอยู่การกิน ถ้าเราได้อยู่ได้กิน เรามีความสุข

นี่ก็เหมือนกัน ครูบาอาจารย์ท่านบอกว่า ต่อไปนี้ศาสนาพุทธก็มีแค่พิธีกรรมๆ มันมีวัฒนธรรมกับพิธีกรรมไป แต่พิธีกรรมนั้นเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนา การสืบทอดพระพุทธศาสนา ศาสนพิธีไป แล้วพระพุทธศาสนาทำพิธีกรรมอย่างไร พระพุทธศาสนาจะเข้าถึงได้อย่างไร

การเข้าถึงพระพุทธศาสนา เราต้องมีรัตนตรัย ก่อนจะเป็นฆราวาสต้องเป็นพุทธมามกะ เวลาจะบวชแล้วต้องถึงพระรัตนตรัย พอถึงพระรัตนตรัยแล้วเวลาบวชต้องญัตติจุดตุตถกรรม นี่ก็พิธีกรรมทั้งนั้นนะ แต่พิธีกรรมนั้นพิธีกรรมเพื่อความสะอาดบริสุทธิ์ของเราไป ถ้าความสะอาดบริสุทธิ์ก็คือการกระทำของเรา ถ้ามีการกระทำของเรา พิธีกรรมก็เป็นพิธีกรรม ถ้าพิธีกรรม พิธีกรรมทำเพื่อศาสนพิธี แต่เวลาเสร็จแล้วเราจะประพฤติปฏิบัติของเราไป ถ้าเราจะประพฤติปฏิบัติของเรา เราทำความจริงความจังของเรา ถ้าเป็นพิธีกรรมๆ เราก็รังเกียจเฉียดฉั่นกันว่านั่นเป็นพิธีกรรม ของเราเป็นความจริงๆ

ความจริงมันคืออะไรละ ความจริงคือหายใจเข้านี้กพุทธ หายใจออกนี่กโธ ความจริงหายใจเข้านี้กพุทธ หายใจออกนี่กโธ นั่นก็เป็นพิธีกรรม วิธีการปฏิบัติทั้งหมดเป็นพิธีกรรมทั้งหมด แล้วถ้าพิธีกรรม ศาสนาพุทธ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนบอกว่าให้ปฏิบัติบูชาเราเถิด เราว่านั่นเป็นการปฏิบัติ มันก็เป็นการปฏิบัติพอเป็นพิธีไป ถ้ามันเป็นการปฏิบัติพอเป็นพิธี มันก็เป็นพิธีกรรม พอพิธีกรรมขึ้นมาแล้วมันไม่มีรสชาติ

คำว่า “รสชาติ” บังคับตั้ง สันติภูริโก ถ้าบังคับตั้ง สันติภูริโก ถ้าจิตเป็นสัมมาสมาธิ ถ้าจิตเป็นสัมมาสมาธิ เวลาเราทานอาหาร ทานอาหารเสร็จแล้วเวลาเราอิมหน้าสำราญ เรามีความสุขนะ เวลาเราทานอาหารเพียงแค่เป็นพิธีกรรม แต่เราไม่ได้ทานเลย ในท้องเราว่างเปล่า ไม่มีอาหารเลย แล้วเราก็จะหิวกระหายอย่างนั้นตลอดไป เพราะความหิวกระหายอันนั้นเรถึงได้มาประพฤติปฏิบัติ เพราะความหิวกระหายนั้น เรถึงหาอยู่หากินมาเพื่อความอิมสำราญของเรา เพื่อความสุขสมบูรณ์ของเรา แต่เวลาเราทำไปแล้ว ทำไปแล้วในท้องเราไม่เห็นมีสิ่งใดขึ้นมาเลย มันก็เป็นพิธีกรรมอยู่ข้างนอกนั่นนะ

เวลาหายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ เราก็ประพฤติปฏิบัติของเราว่าสิ่งนั้นเป็นสัมมาสมาธิ นั้นมันว่างๆ ว่างๆ ในท้องนั้นมันไม่มีอาหารเลย ในหัวใจไม่มีความว่างความจริงในหัวใจเลย ถ้ามันไม่มีความว่างในหัวใจเลย เราก็มีความล่งเลงสัย

แต่ถ้าคนอิมหน้าสำราญขึ้นมาแล้ว สิ่งนั้นอิมหน้าสำราญ เขามีความสุขของเขา เวลาหิวกระหายมันมีแต่ความทุกข์ความยากนะ เวลาหิวกระหายขึ้นมา เราก็พยายามขวนขวายเพื่อความอิมหน้าสำราญในใจดวงนี้ เวลาหิวกระหาย เราก็ช่วยขวน เพราะความหิวกระหายนั้นมันบีบคั้นเวลามันอิมหน้าสำราญขึ้นมา มันมีความสุขใจ

นี่ก็เหมือนกัน เวลาประพฤติปฏิบัติ หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ มันมีความอิมเต็มในหัวใจหรือไม่ มันมีแต่ความหิวกระหาย ความหิวกระหายคือความล่งเลงสัย ความล่งเลงสัยคือความที่มันไม่มีรสไม่มีชาติใจ ไม่มีรสไม่มีชาติขึ้นมา แล้วจะทำอย่างไรต่อไป ทำอย่างไรต่อไป มันก็เป็นแค่พิธีกรรมไป

ถ้าเป็นความจริงๆ นะ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี เวลาจิตมันสงบระงับเข้ามามันก็มีความสุขแล้ว พอจิตสงบระงับมีความสุขแล้ว เราฝึกหัดพิจารณา เวลาฝึกหัดพิจารณา เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ถ้าจิตมันสะดวก จิตมันสบาย จิตมีความสุข จะคิดสิ่งใดมันปลอดภัยทั้งนั้นนะ เวลาจิตมันเป็นสัมมาสมาธินะ เวลามันพิจารณาไปแล้วโอ้โฮ! มันทะลุปรุโปร่งมหาศาลเลย

แต่เวลาจิตมันไม่สงบขึ้นมา คิดแล้วคิดเล่าๆ มันไม่ได้ตั้งสมความปรารถนา มันไม่ได้อย่างที่เราคาดหมาย อย่างที่เราต้องการเลย มันไม่ได้อย่างที่เรต้องการเพราะอะไร แล้วเราก็บอกว่า นั่นคือพิธีกรรม นั่นคือการปฏิบัติไป

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา ก็ยังมาขยวขยเพื่อจะให้มึสติมึปัญญาไง ถ้ามึสติมึปัญญา มึสติปัญญาโดยกิเลสมันหลอกใช้ไง เวลากิเลสสมุทัยมันหลอกเข้ามา เห็นใหม่ เวลาครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน ถ้าจิตท่านสงบระงับขึ้นมา ท่านพิจารณาของท่านเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป พิจารณาแล้วพิจารณาเล่า มันไม่ลงสู่ความจริง มันละล้าละล้ง ละล้าละล้งจนต้องมึครูบาอาจารย์บอก ให้กลับมาทำความสงบของใจให้มากขึ้น กลับมาทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าจิตมันสงบระงับขึ้นมา แล้วค่อยกลับไปใช้ปัญญา

เวลาเรายังทำของเราไม่เป็น ถ้าผู้ที่มีประสบการณ์ทำเป็นหรือไม่เป็น มันจะรู้ถึงความเจริญแล้วเสื่อมในหัวใจเลย แต่ที่เราไม่เป็นๆ เพราะมันยังไม่ประสบความจริงอะไรเลย แล้วมันจะหันกลับมาได้อย่างไร มันจะเข้ามาทำจิตสงบมากขึ้นได้อย่างไร เพราะคิดว่าจิตเราสงบแล้ว จิตเราเป็นแล้ว มันคาดหมายทั้งนั้นนะ นี้พิธีกรรมๆ ไง ปฏิบัติพอเป็นพิธี แล้วมีครูมีอาจารย์ท่านเทศนาว่าการเป็นแนวทางขึ้นมา เราก้พูดถึงแนวทางนั้นนะ แต่ความจริงไม่มีความจริงในหัวใจ

ถ้าไม่มีความจริงในหัวใจเวลาปฏิบัติไปแล้วมันสงสัย ห่วงหน้าพะวงหลัง เป็นบ้าหอบฟาง ญุ่นก็จะเอา นี้ก็จะเอา จะเอาไปทุกอย่างเลย แต่คนที่เขาเป็นแล้วเขาไม่ใช้บ้าหอบฟาง เขาต้องการสิ่งใด เขาใช้เครื่องมือตามความจำเป็นนั้นเท่านั้น

นี้ก็เหมือนกัน เวลาเราจะทำความสงบของใจเข้ามา เราก้หายใจเข้านี้กพุท หายใจออกนี้กโร มันจะคิดสิ่งใด เราระงับไว้ เราไม่ให้มันแลลไปคิดเรื่องภายนอกนั้น เราก้พยายามพุทโธของเรา พุทโธของเราละ เราไม่ใช้บ้าหอบฟาง เราจะหอบไปหมดเลย นั้นก็สงสัย นั้นก็เป็นความดี นั้นก็เป็นปัญญา นั้นก็เป็นสติ โอ้ย! สุขยอดไปหมดเลย

เวลามันเป็นจริงๆ มรรคสามัคคี เห็นใหม่ เวลาศีล สมาธิ ปัญญา เวลามันรวมลงเป็นหนึ่งๆ มันเป็นอย่างไง เวลามันรวมลงแล้วมันทำลายของมัน คายออกมาแล้วสิ้นกระบวนการของมัน ต้องจบสิ้นไป ทั้งกิเลสกับทั้งมรรคมันวางหมด มันวางหมด มันวางอย่างไร มันมีเหตุมีผลของมันตามความเป็นจริงไง

ถ้ามีเหตุมีผลตามความเป็นจริงนั้นนะมันย้อนกลับไปมันจะเห็นเลย อ้อ! เราคิดเพราะแบบนั้น เราทำอย่างนั้นมันลุ่มๆ ดอนๆ แต่ถ้ามันยังภาวนาไม่เป็น บ้าหอบฟางทั้งนั้นนะ อะไรก็จะเอาๆ แล้วจะเอาให้ไ้แล้วมันก็เลยไม่ได้ไง เพราะญุ่นก็จะเอา นี้ก็จะเอา จะเอาให้มันประสบความสำเร็จ จะเอาให้เราทำแล้วมันมีมรรคมีผลในหัวใจ ก็เลยไม่ได้อะไรเลย

แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติของเราด้วยสติด้วยปัญญา ประสบการณ์อันนั้น คุณ บอกว่าใจเป็นนามธรรมๆ พอใจเป็นนามธรรม ถ้าหายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โธ เวลากำหนดอานาปานสติ พอจิตมันสงบเข้ามา นามธรรมๆ โอ้โฮ! มันชัดเจน นามธรรมๆ

คุณ อารมณ์ของเราจะ แปรปรวนทุกวัน อารมณ์ของเรามันเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา แต่เวลามันเจ็บช้ำน้ำใจ มันไปคิดของเก่าๆ มันก็เป็นนามธรรม นามธรรมมันต้องล่องหนหายไปหมดแล้ว มันต้องไม่มีอะไรตกค้างในใจมันเลย เห็นวัตถุๆ เจอนี้มันเป็นวัตถุใช้ใหม่ มันเป็นสิ่งจับต้องได้ เวลาเป็นนามธรรมจับต้องไม่ได้ๆ แต่มันเจ็บช้ำน้ำใจ มันมาตลอดเลย นี่มันมาตลอดสิ่งนี้เป็นนามธรรมๆ ใจ

สิ่งที่เป็นนามธรรม เวลาไม่มีสติ มีปัญญา หายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โธ นามธรรมนี้ชัดเจนมาก เอกัคคตารมณ์ จิตตั้งมั่น จิตตั้งมั่น จิตมีกำลัง ถ้าจิตตั้งมั่น จิตมีกำลัง มันมาจากไหนล่ะ มันต้องฝึกหัดตรงนี้ แล้วทำตรงนี้ให้มันชัดเจน ถ้ามันชัดเจนขึ้นมาแล้ว ความก้าวหน้านั้นจะมีใจ เหมือนมีการศึกษา การศึกษา ถูกหลานเรา เราวางการศึกษาให้มันคง เวลามันศึกษาต่อเนื่องไป มันจะก้าวหน้าไปเลย การศึกษา เวลาเริ่มต้นขึ้นมาลุ่มๆ คอนๆ เวลาไปเรียนข้างหน้าลุ่มลูกคลุกคลาน เพราะพื้นฐานมันไม่ดี

นี่ก็เหมือนกัน เราจะประพฤติปฏิบัติของเรา เราไม่ต้องไปหวัง เราทำความสงบของใจของเรามาก่อน ถ้าใจเราสงบแล้ว เราไม่ใช่ปฏิบัติพอเป็นพิธีไป ศาสนาพุทธมันจะเหลือแต่พิธีกรรมเท่านั้นนะ แล้วก็พิธีกรรมนี้เอาไว้รอดกัน อวดพิธีกรรมว่าพิธีกรรมใครสวยหรือดีกว่ากัน

แต่ถ้าพระพุทธรูปศาสนา เห็นใหม่ เรียบง่าย หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านไม่พาทำอะไรที่ฟุ่มเฟือย สิ่งที่ทำให้เป็นภาระรุงรัง ไม่เคยพาทำ กรรมฐานเขาไม่ทำกันหรอก ถ้ากรรมฐานไม่ทำเพราะเหตุใด เพราะเขาเห็นคุณค่าในใจนั้นใจ ถ้าใจนั้นมีคุณค่า สิ่งที่มีคุณค่า แล้วสิ่งที่มีคุณค่า โยนมันทิ้งเสีย แล้วก็ไปอยู่ที่ความฟุ่มเฟือย ที่ความหรูหรา ที่ความฟุ้งเฟ้อ นั่นหรือที่ความร่ำรวย ที่ความหรูหรา ที่ความฟุ้งเฟ้อ นั่น เพราะโลกเป็นรูปธรรมใจ ใครก็จับต้องได้ ใครก็เห็นได้ใจ ไปไหนลื้อมหน้าลื้อมหลัง ไปกันเป็นขบวนเลย

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์องค์เดียว หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านรู้คุณของท่าน ท่านมาของท่านองค์เดียว เวลาท่านไปเสขิณ เวลาคณะทำงาน เป็นทำงานไม่เป็น เขาทำงานเป็นมาจากหัวใจของเขา เขาไม่ได้ทำงานเป็นด้วยขบวนใหญ่โต

หรรษา ฟุ่มเฟือยบ้างออคแตกนั่นหรือกรรฐานเขาไม่ทำกันอย่างนั้น แล้วถ้ากรรฐานไม่ทำ
กันอย่างนั้น เหมือนพ่อแม่ พ่อแม่ที่รักลูก พ่อแม่ที่ไม่พาลูกเราให้ไปเสียหาย ถ้าพ่อแม่คนใดพา
ลูกไปฟุ่มเฟือย พ่อแม่พาไปให้อยู่แสงสีเสียง ให้ใจแตก ให้คิดในรูป รส กลิ่น เสียง อันนั้นเป็น
พ่อแม่ที่ดีไหม

เวลาเราดู เราต้องดูอย่างนั้น ถ้าเราดูอย่างนั้น มันจะดูอย่างนั้นได้ มันต้องมีคุณค่า รสของ
ธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง รสของธรรมนะ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้ง
ปวง มันต้องมีรสมีชาติ คำว่า “มีรสมีชาติ” หัวใจถ้ามันมีคุณค่าขึ้นมา มันจะเห็นคุณค่าของหัวใจ
ดวงนั้น

ถ้าหัวใจดวงนั้น คุณติ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หัวใจดวงนั้นนะ มันฝึกฝนมาอย่างไร หัวใจ
ดวงนั้นนะ ออกวิเวก ออกวิเวกเข้าป่าเข้าเขาไป เราเหมือนคนไร้ค่า เหมือนเศษคน เขามีความสุข
กันอยู่ในบ้านอยู่ในเมือง เราออกไปในป่าในเขา เรามาอยู่ตามธรรมชาติเหมือนคนไร้ค่า ความไร้
ค่าอันนั้นฝึกฝนหัวใจดวงนั้นขึ้นมาใจ ธรรมะเป็นธรรมชาติๆ นี่ก็ธรรมชาติใจ ธรรมชาติของ
ชีวิตใจ ชีวิตอยู่ป่าอยู่เขามันก็ดูแลชีวิตนี้ได้ใจ ชีวิตไม่ต้องไปอยู่ในวัตถุสิ่งก่อสร้าง ในสิ่งที่โลก
สร้างสมกันมา นั่นมันสัตว์ในฟาร์ม ฟาร์มสัตว์ มันไก่ในเล้า เขาเลี้ยงมา แล้วเราก็ไปตีตื้นตื้นกับ
เขา

ทางโลก ถ้าทางโลกนะ โลกเป็นอย่างนั้น ถ้าทางโลก โลกเขาต้องเข้าไปสู่ตลาดของเขา
นั่นเพื่อประกอบสัมมาอาชีพ อาชีพที่ไหนเขามีตลาด เขาต้องเข้าไปที่นั่นเพื่อผลประโยชน์ของ
เขา นั่นคือทางโลก

แต่ทางธรรมๆ ถ้าเวลาเป็นจริงๆ ขึ้นมา เข้าป่าเข้าเขาไป เวลาอยู่ด้วยความสงบระงับขึ้นมา
ถ้าความสงบระงับขึ้นมา ถ้าใจมันมีคุณค่า มันเห็นคุณค่าอย่างนี้ ถ้าเห็นคุณค่าอย่างนี้ เห็นคุณค่า
ใจนี้มาจากไหน

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเนะ เวลาพระที่ประพฤติปฏิบัติ เวลาสำเร็จแล้วจะไป
กราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในสมัยพุทธกาล ออกพรรษาแล้วทุกคนจะไปเฝ้าองค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะพยากรณ์ว่าใครถูกใครผิด
แล้วถ้าพระองค์ไหนที่ถูกต้องนะ

อ่านพระไตรปิฎกเถลิง ในพระไตรปิฎกจะถามประจำ “ใครทรมานมา ใครทรมานมา”

ใครเป็นคนฝึกฝนมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามเลย เธอเป็นลูกศิษย์ใคร แล้วใครเป็นคนฝึกมา เพราะมันฝึกมาแล้วมันได้ ฝึกมาแล้วมันจริง ฝึกมาแล้วมันเป็นของแท้ ไม่ใช่หมาโจรใจ เย็นยกกัน ยกย่องกันสรรเสริญกัน ไอ้คนนั้นได้ขั้นนั้น ไอ้คนนี้ได้ขั้นนี้ ไอ้นั้นได้ขั้นบ้า ไอ้นี้ได้ขั้นบอ ไอ้นี้ขั้นต่อแหล มันได้ขั้นได้ตอน ใครเป็นคนพูด แต่เวลาไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามเลย ใครทรมานมา ใครเป็นคนทรมาน

การทรมานหัวใจ ทรมานหัวใจ หัวใจมันคืนรน แล้วใครเป็นคนชี้ทาง ใครเป็นคนบอกมา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามตลอด เพราะใครไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะถามเรื่องการประพฤติปฏิบัติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้ถามว่า เอ็งได้ยศได้ตำแหน่งอะไรมา วัดเอ็งสร้างสูงส่งขนาดไหน ไม่เคยถามเพราะอะไร เพราะว่าในสมัยพุทธกาลเขาไม่มีการอยู่ประจำวัด ใครออกพรรษาแล้วต้องจรดง ถ้าไม่จรดง ชาวบ้านไล่เลย อยู่ในพระไตรปิฎก ไปอ่านได้ เขาให้ฝึกให้หัด เขาให้ฝึกฝนมา ใจดวงนี้ได้แต่ใดมา ใจดวงนี้ใครเป็นคนค้นคว้ามันมา

ถ้าทำความเข้าใจเข้ามา ความสงบใจ เห็นไหม ผู้ประเสริฐใจ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน พุทธะ เรากราบพระนะ กราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กราบพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เวลาเรากราบ กราบด้วยหัวใจใจ แล้วกราบด้วยหัวใจ เวลาหลวงตาท่านถึงที่สุดแห่งทุกข์ของท่าน พุทธ ธรรม สงฆ์รวมลงอยู่ที่ใจ รวมลงในหัวใจนี้ แล้วหัวใจนี้เราจะค้นคว้าอยู่นี่ใจ ถ้าเราค้นคว้า

เราเกิดเป็นมนุษย์นะ เราไม่ใช่ว่า โอโฮ! เราเป็นมนุษย์ เกิดมาเป็นคนแล้วเราต้องประพฤติปฏิบัติให้มันสิ้นสุดแห่งทุกข์ไป ไอ้มันนี่เป็นเป้าหมายใจ อธิษฐานบารมี บารมีสิบทัศขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าเป็นชาวพุทธ แก่นของมันอยู่ที่นี้ใจ แก่นของมันคือธรรมะ ธรรมะมันอยู่ที่ไหน

หลวงตาบอกว่า ธรรมะ สิ่งที่จะสัมผัสธรรมะได้คือความรู้สึกของคน ความรู้สึกเท่านั้น ความรู้สึกเท่านั้น หัวใจเท่านั้นที่สัมผัสธรรมะได้ สายตาอ่านมา ศึกษาค้นคว้ามาด้วยสมองก็

เท่านั้นนะ มันเป็นพิธีกรรมทั้งนั้นนะ เป็นพิธีกรรมที่จะเข้าไปหาสังขารอันนี้ แล้วถ้าเป็นความจริงๆ หัวใจเท่านั้นที่สัมผัสธรรมๆ

ถ้าหัวใจสัมผัสธรรม สิ่งที่เป็นหน้าที่การงานนะ การเลี้ยงชีพ เราต้องเลี้ยงชีพของเราทั้งนั้นนะ แต่การเลี้ยงชีพแล้ว เลี้ยงชีพแล้วด้วยมีสติมีปัญหา เลี้ยงชีพแล้วไม่ต้องมาทุกข์มายากใจ เลี้ยงชีพแล้ว เราเลี้ยงชีพมีชีวิตแล้ว เราจะค้นคว้าหาสังขารความจริงในใจของเรา ถ้าค้นคว้าหาสังขารความจริงในใจของเรา สิ่งที่ว่ามันเป็นธรรมๆ ในหัวใจ ถ้ามันเป็นธรรมจริงขึ้นมา มันจะมีคุณค่าขึ้นมา พอมีคุณค่าขึ้นมาแล้วความเป็นอยู่เป็นเรื่องที่สอง ความเป็นอยู่ ความเป็นอยู่ที่เราจะชวนชวนนี่ เป็นเรื่องภายนอกแล้ว

ถ้ามันเป็นเรื่องภายนอก เราทำงานเป็นงานอดิเรก กับทำงานที่เราหมานะ มันแตกต่างกันใหม่ ทำงานเป็นงานอดิเรกมันไม่เครียดใจ ทำงานอดิเรกทำเพื่ออยู่เพื่อกิน ไม่ได้ทำด้วยกิเลส ตัณหาความทะยานอยาก ไม่ได้ทำเพื่อให้มันมาบีบคั้น เป็นเหมือนงานอดิเรก ทำเพื่อดำรงชีพ แต่งานจริงๆ ของเราหายใจเข้านิกพุท หายใจออกนิกโซ ไม่หายใจทิ้งเปล่าๆ

ทั้งๆ ที่คนเกิดมาต้องมีลมหายใจ ถ้าลมหายใจขาด ๕ นาที ตายหมด สมองตายหมด ฉะนั้นไอ้เรื่องลมหายใจ ออกซิเจนมันเพื่อร่างกายอยู่แล้ว โดยทางการแพทย์มันเป็นอย่างนั้นอยู่แล้ว แล้วหลวงปู่ฝั้นก็บอกว่าหายใจทิ้งเปล่าๆ ทั้งๆ ที่หายใจดำรงชีพนี้หายใจทิ้งเปล่าๆ ถ้าหายใจเข้า นิกพุท หายใจออกนิกโซ หัวใจมันได้ประโยชน์ไง อานาปานสติ พุทธานุสติ มันเกิดขึ้นมาหมดเลย มันไม่ทิ้งเปล่าๆ แล้ว เพราะอะไร เพราะการเกิดเป็นมนุษย์นี่แสนยาก กว่าจะได้เกิดเป็นมนุษย์ แล้วเกิดเป็นมนุษย์แล้ว คุณ สติ สติ ศาสนาไหนมีศาสนิกชนมากที่สุด ศาสนาพุทธเป็นอันดับที่ ๑ ที่ ๔ อยู่นะ แล้วผู้ที่เอาจริงเอาจังที่จะมาหายใจเข้านิกพุท หายใจออกนิกโซมันมีกี่คนใจ

เวลาถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา หายใจเข้านิกพุท หายใจออกนิกโซ ไม่หายใจทิ้งเปล่าๆ แล้วหายใจแล้วเพื่อประโยชน์กับเรา เพื่อประโยชน์กับหัวใจดวงนี้ไง เพราะหัวใจดวงนี้มีสติมีปัญหา มันสามารถมีสติกำหนดลมได้ มันก็เลยเป็นอานาปานสติ มันก็เลยเป็นการประพฤติปฏิบัติ มันก็เป็นความจริงขึ้นมา ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา ถ้าจิตสงบมันระงับเข้ามา มันก็เป็นความจริงของเราๆ

ความจริง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้ปฏิบัติบูชาเราเถิดๆ โยมชวนขวายนาวัด ขวนขวายนาวัด ลงทุนลงแรงมาขนาดไหน นี่ก็เป็นบุญกุศล บุญกุศลนี้เป็นอำนาจวาสนาบารมีไง คำว่า “อำนาจวาสนาบารมี” ฟังธรรมดาๆ

เวลาเราเสียสละของเรา หัวใจมันได้รับรสชาติใหม่ หัวใจที่เสียสละไป หัวใจเป็นเจ้าของบุญๆ นี่ไง สิ่งที่เสียสละไปให้สมณะๆ สิ่งนี้เป็นเจ้าของบุญ เราเสียสละบ่อยครั้งเข้า ไอ้กิเลสมันก็โดนปราบปรามลงไป ทีนี้มันจะฟังเหตุฟังผลขึ้นมาไง นี่ก็คืออำนาจวาสนาบารมีของเรา นี่ก็บุญกุศลของเรา ถ้าบุญกุศลของเราแล้ว เราทำเสร็จแล้วเราอยากได้บุญมากกว่านี้ อยากได้ความจริง อยากได้คุณธรรม

ที่เราศึกษาๆ ว่าสุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี เราแสวงหาความสุขกัน แล้วความสุขที่แสวงหามันสมปรารถนาเราหรือไม่ สิ่งนี้เป็นความสุขแท้ๆ ความสุขอันนี้ไม่ต้องมีเงินมีทอง ไม่ต้องเอาอะไรมาแลกเปลี่ยน แต่มันต้องแลกเปลี่ยนด้วยความเพียรของเราไง แลกเปลี่ยนด้วยหายใจเข้านี่ก็พุทธ หายใจออกนี่ก็โธนะ รักษาตรงนี้ไว้

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ถ้ามันไม่มีเหตุมันก็ทำไม่ได้ สิ่งที่เกิด ถ้าเหตุของสมาธิ เหตุของปัญญาที่มันเกิดขึ้น มันเกิดขึ้นจากความเพียรของเรา มันเกิดขึ้นจากการปฏิบัติของเรา มันไม่ได้ลอยมาจากฟ้าหรือ พระอรหันต์ทุกๆ พระองค์ท่านต้องปฏิบัติของท่านเอง

อยู่ดีๆ คนชี้ว่าเป็นพระอรหันต์ แล้วบอกว่า “ผมเป็นอะไรครับ”

“อ้อ! ก็เป็นพระอรหันต์ไง”

“แล้วผมไม่เห็นรู้เรื่องอะไรเลย”

“นั่นล่ะพระอรหันต์ไม่รู้เรื่อง”

แต่ถ้าเป็นจริงๆ ขึ้นมา มันต้องเกิดจากเหตุ เกิดจากมรรคเกิดจากผล จะเป็นอะไรเราต้องรู้สิ เวลาทุกข์ก็รู้อยู่เต็มหัวใจ เวลาสุขขึ้นมาไม่รู้เรื่องอะไรเลยหรือ แล้วเวลามรรคมันเดิน มรรคโสดาปัตติมรรค สกิทาคามีมรรค อนาคามีมรรค อรหัตตมรรค ไม่รู้จักมันเลยหรือ ถ้าไม่มีมรรคก็เหมือนไม่มีเงิน ไม่มีวัตถุไปแลกของมา มันจะแลกมาได้ยังไง คนเราจะซื้อของมันก็ต้องมีเงินใช้ใหม่

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าไม่มีมรรค ไม่มีเหตุไม่มีผลในการประพฤติปฏิบัติ มันจะเอาผลมาจากไหน เวลาผล ผลขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราศึกษามาไง เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พิธีกรรมๆ ศาสนามันจะเหลือแต่พิธี พิธีคือไปศึกษาผลสำเร็จขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพฤติปฏิบัติแล้ว สำเร็จแล้ว เราก็ไปศึกษาพิธีนั้น แล้วพิธีนั้นก็เอามาทำพิธีไง มันก็เลยเหลือแต่พิธีกรรมๆ ไง มันก็ไม่เป็นความจริงขึ้นมาไง ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา เป็นปัจจัยตั้ง สันติภูมิจุโก

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามพระสารีบุตร “พระสารีบุตร เธอไม่เชื่อเราหรือ”

“ไม่เชื่อ”

ถ้าเป็นความจริงแล้วไม่เชื่อใครทั้งสิ้น เชื่อสักจะเชื่อความจริงในใจของตน เชื่ออริยสัจ เชื่อความสุขความทุกข์ในใจอันนี้ อันนี้ไง สิ่งที่จะสัมผัสธรรมได้คือความรู้สึกรู้ใจของคน ความรู้สึกนี้เป็นธรรมทั้งแท่ง ฟังสิ ธรรมทั้งแท่ง

แล้วเราไปค้นหาในพระไตรปิฎก ไปค้นหาที่ไหน แล้วเวลาเป็นจริงขึ้นมามันเป็นจริงกลางหัวใจ ธรรมทั้งแท่งกลางหัวใจ แล้วมันจะไปสงสัยอะไร มันจะไปค้นหาที่ไหน ค้นหาที่นี้ได้เป็นความจริงของเรา นี่ถ้าปฏิบัติจริงมันจะได้ผลตามความเป็นจริง ไม่ใช่ทำพอเป็นพิธีเหมือนที่เขาทำกัน เอวัง